

blev derved undtaget fra den døde Haand, som vort parlamentariske System har lagt paa alle andre Statsforhold, og det har havt til Følge, at Kjøbenhavns Havnevæsen, der har sin egen Bestyrelse under Indenrigsministerens Kontrol, har kunnet tage fat paa de yderst nødvendige Arbejder paa Kalkbrænderihavnen for at afhjælpe det Savn, som Trafikens Udvidelse har medført med Hensyn til Havnen. Men dette er ogsaa det eneste Sted, hvor der er blevet arbejdet i de senere Aar, og det nytter heller ikke, at det er sket, thi saadanne Foranstaltninger kunne ikke arbejdes, naar de staa isolerede. Der udkræves foruden Havnens Udvidelse ogsaa Jernbaneforbindelser, som kunne bringe Byen i Forbindelse med Havnen, men der kan ikke være Tale herom, for det parlamentariske Interdikt, der er lagt paa Landet, bliver hævet. Det er jo høist besynderligt, at Kjøbenhavn, der har saa stor en Jollemængde og saa stor en Udstrækning, endnu kun er i Besiddelse af een Banegaard, medens alle andre Byer i Verden af samme Størrelse have 3 eller 4. Der er jo ogsaa Tale om at føre et Jernbanenet omkring Kjøbenhavn fra Toldboden om ad Vestkanten, Nørre- og Østrikanten til Citadellet, og det vilde være nyttigt, at det skete, navnlig naar Havneanlægget udvides i den østlige Del af Byen, men det kan ikke ske, saalænge dette System varer. Ikke en Gang paa Nørrebro, hvor man dog har kjøbt en Grund til at anlægge en Station, er det muligt at faae denne Station bygget, uagtet det er næsten abderistisk at have en Grund liggende, hvorpaa Bestemmelsen er at bygge, og saa dog ikke bygge. Ikke en Gang den Station kan man faae opført, endsiige da de projekterede Stationer paa Østkanten, ved Rosenvangen og saa fremdeles. — Dersom Kjøbenhavns Handelsstand havde Øyst til at faae Noget gjort, som skulde være af særlig Interesse for den, saa forekommer det mig, at den burde lægge den allerstørste Vægt paa, at vi fik en ny Ordning med Hensyn til Frilagere. Der er af denne Regjering for nogle Aar siden forelagt os et Forslag i denne Retning, og jeg skal sige derom, at det var et af de saa Forslag, der virkelig vare tilfredsstillende. Det er en klar Sag, at Kjøbenhavns Handel for en væsentlig Del betinges af, at flige Frilagere indrettes, og jeg kan tilføie, at vore Naboer paa den anden Side Sundet ere stærkt i Færd med at tilrive sig en Del af den Handel, der naturlig tilfalder og hidtil har tilfaldt Kjøbenhavn, fordi de have anstrenget sig for at oprette flige Institutioner i Malmø, Landskrona, Helsingborg, ja ogsaa i Gøteborg, og

saaledes bemægtige sig den Mellemandel, der ellers vilde tilfalde Kjøbenhavn. Jeg kunde forstaa, at Handelsstanden havde sagt: dette er en uafviselig Betingelse for vor Eksistens, det maa I staae os. Jeg kunde endvidere forstaa, om den sagde: vi saane i høi Grad en Frihavn. Den afbøde Indenrigsminister, hvis Vortgang Mange af os i Oppositionen beklage, har i sin Tid forelagt et Forslag i den Retning; ogsaa det Forslag var godt og rigtigt udarbejdet. Jeg kunde forstaa, om Kjøbenhavns Handelsstand sagde: Det er nødvendigt for os, at vi faae et Sted, hvor vi kunne tumle os med Hensyn til Fabrikker og Transithandel uden at være afhængig af et generende Toldvæsen. Det vilde være rigtigt, om Kjøbenhavns Handelsstand forlangte det, og det er en nødvendig Livsbetingelse for Kjøbenhavns Handelsstand for at kunne bevare sin nuværende Stilling og udvikle den i Fremtiden, men i Stedet derfor har Kjøbenhavns Handelsstand foretrukket at bede om en Direktør, og et saa bestemt Ønske forekommer det mig, at man skulde opfylde. — Handelsstanden er imidlertid ikke den eneste Stand, der lider under Lovgivningsmagtens Standsning; Arbejderne lide maaske endnu haardere, og de lide mere, fordi de maa leve af Haanden i Munden, de have Intet opsparet at ty til; saasnart Haanden er ledig, bliver Munden tom. Der er jo indtraadt en komplet Standsning i alt offentligt Bygningsvæsen, være sig egentlige Bygninger eller Jernbaneanlæg. Kun ved Gjedser anlægges der en lille Stump Jernbane i dette Dieblis; ellers er det mig ikke bekjendt, at der andet Steds i Danmark er paabegyndt noget nyt Jernbaneanlæg. For at blive her ved Hovedstaden: Christiansborg Slot ligger i Ruiner allerede paa femte Maaned; der burde jo strax være taget fat paa at gjenopbygge det efter en tidssvarende Plan. Vore Musæer, som rumme mange kostbare Glatte, af hvilke mange ere enestaaende i Verden, ere opbevarede og ho i Bygninger, der ere udfatte for den yderste Brandsfare. Det samme gjælder vort store kostbare Bibliothek. Alle disse Nybygninger burde finde Sted; Pengene ligge til Røde i Statskassen; Trangen er til Stede, men Dispositionsretten over Pengene mangler, om jeg saa maa sige; der er Ingen, der kan tage Pengene og bruge dem, idet den ene Part ikke vil tillade den anden det. Entreprenørene ligge ledige, deres Formænd maa gaa og spadser, og Arbejderne have Intet at bestille. Kommunerne ligge med Pengene rede til at give Tilskud til Jernbaneanlæg, de Tilskud, man pleier at forlange. Der er i Vendsyssel alene to store